

**Pripomienky k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 548/2003 Z. z. o
Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších
predpisov**

1. Všeobecná pripomienka

Justičná akadémia Slovenskej republiky (ďalej len „akadémia“) bola konštituovaná ako vzdelávacia inštitúcia s celoštátnou pôsobnosťou zabezpečujúca, organizujúca a vykonávajúca primárne celoživotné vzdelávanie sudcov a prokurátorov. Normatívna úprava predstavovaná zákonom č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov rešpektovala nestrannosť a apolitickosť sudcovského a prokurátorského stavu a tieto atribúty premietla aj do fungovania akadémie predovšetkým vo vzťahu ku kreovaniu jej orgánov. Navrhovaná novelizácia túto koncepciu narušuje výrazným posilnením právomoci ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“), čím akadémii pro futuro vystavuje riziku politizácie.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

2. K čl. I bod 2 a 3 (§ 3 ods. 1 písm.c) a § 3a ods. 3):

V § 3 ods. 1 písm. c) a § 3a ods. 3 úvodnej vete sa navrhuje nahradiť slová „zahraničných odborných stáží“ slovami „odborných študijných pobytov v zahraničí“.

Odôvodnenie:

V ponímaní „stáže“ podľa § 13 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je vykonávanie stáže umožnené sudcovi v Kancelárii Súdnej rady Slovenskej republiky, na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky, v inštitúcii, ktorá zabezpečuje vzdelávanie sudcov, alebo ako súdny poradca na Ústavnom súde Slovenskej republiky. Takáto stáž je podľa zákona časovo obmedzená aj s presným časovým určením jej predĺženia. Aby nedochádzalo k zámene pojmov, navrhuje sa, aby sa v texte pojem „zahraničné odborné stáže“ nahradil pojmom „odborné študijné pobyty v zahraničí“.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

3. K čl. I bod 2 (§ 3 ods. 1):

Navrhuje sa doplniť navrhované paragrafové znenie § 3 ods. 1 o „jazykové vzdelávanie“.

Odôvodnenie:

Znenie § 3 ods. 1 písm. c) a § 3a ods. 3 úvodnej vety a odseku 4 úvodnej vety návrhu paragrafového znenia ako aj priloženého konsolidovaného znenia a znenie dôvodovej správy obsahovo nekorešponujú. V dôvodovej správe a konsolidovanom znení je uvedené, že akadémia zabezpečuje aj jazykové vzdelávanie, ktoré v navrhovanom paragrafovom znení úplne absentuje. Vzhľadom na to je potrebné doplniť návrh paragrafového znenia.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

4. K čl. I bod 2 (§ 3 ods. 3):

V § 3 ods. 3 je potrebné doplniť za slovo „funkcie“ slová „sudcu alebo“.

Odôvodnenie:

Znenie odseku 3 upravuje zodpovednosť akadémie za realizáciu a organizovanie odbornej justičnej skúšky potrebnej nielen pre výkon funkcie prokurátora, ale aj pre výkon funkcie sudcu.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

5. K čl. I bod 3 (§ 3a ods. 4):

V § 3a ods. 4 písm. c) sa za slovo „súdoch“ vkladá čiarka a slová „v Kancelárii Súdnej rady Slovenskej republiky“.

Odôvodnenie:

V rámci celoživotného vzdelávania akadémia umožňuje vzdelávať poradcov sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, zamestnancov vykonávajúcich analytické právnické činnosti na súdoch a tiež zamestnancov v štátnozamestnaneckom pomere na všetkých súdoch, ministerstve a Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky, ak vzdelávanie súvisí s výkonom ich pracovnej činnosti, ako aj zástupcov iných právnických profesií alebo iných odborných profesií, nad ktorými vykonáva dohľad ministerstvo spravodlivosti. Vzhľadom na uvedeních adresátov vzdelávania navrhuje sa doplniť možnosť vzdelávania aj pre zamestnancov v štátnozamestnaneckom pomere v Kancelárii Súdnej rady Slovenskej republiky.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

6. K čl. I bod 4 (§ 6 ods. 1):

Navrhuje sa vypustenie novelizačného bodu 4 (§ 6 ods. 1) a všetkých nadväzujúcich novelizačných úprav.

Odôvodnenie:

S navrhovaným rozšírením počtu členov rady akadémie a spôsobom ich kreovania nemožno súhlasiť. Neprimerane sa posilňuje vplyv ministra spravodlivosti a tým aj možnosť politických zásahov do zloženia a následného fungovania rady akadémie. Až jednu tretinu členov rady (6 z 18) bude môcť minister spravodlivosti vymenovať buď na návrh určených subjektov alebo i bez neho. Pri takto vymenovaných členoch rady sa zvyšuje aj riziko politizácie rady ako najvyššieho orgánu akadémie, pretože u takýchto členov nie je možné vylúčiť (na rozdiel od sudcov a prokurátorov) aj verejné prezentovanie politických preferencií. Súčasne i z praktického hľadiska je pre riadnu činnosť rady akadémie lepšie zachovanie doterajšieho počtu 10 členov, pretože zladieť povinnosti navrhovaného počtu 17 členov bude pre fungovanie rady oveľa náročnejšie.

Ako alternatíva sa v prípade potreby novelizačnej zmeny z dôvodu preferovania nepárneho počtu členov rady akadémie sa navrhuje zachovanie smerovania akadémie ako vzdelávacej inštitúcie súdnej moci s tým, že v zložení rady akadémie bude nadpolovičná väčšinou členov z radov sudcov a prokurátorov.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú

7. K čl. I bod 6 (§ 7 písm. b):

Navrhuje sa vypustenie novelizačného bodu 6 (§ 7 písm. b)).

Odôvodnenie:

Podľa navrhovaného znenia má rada akadémie vypracúvať a vydávať zásady výberového konania na funkciu riaditeľa a zástupcu riaditeľa po novom po dohode s ministerstvom spravodlivosti. Ingerencia ministerstva do tejto internej normy sa však nejaví ako potrebná a namieste je skôr rešpektovanie autonómneho postavenia rady akadémie ako najvyššieho orgánu akadémie.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

8. K čl. I bod 9 (§ 8 ods. 2):

Navrhuje sa zloženie výberovej komisie na riaditeľa akadémie tak, aby členmi výberovej komisie boli minimálne dvaja kandidáti z databázy volených Súdnu radou Slovenskej republiky.

Odôvodnenie:

Navrhované znenie výrazne posilňuje postavenie ministra spravodlivosti pri výberovom konaní na riaditeľa akadémie. Deje sa tak na úkor rady akadémie, ktorá v súčasnosti plní úlohu výberovej komisie v zmysle bodu IV. ods. 1 Zásad výberového konania na funkciu riaditeľa a zástupcu riaditeľa Justičnej akadémie. Zatiaľ čo de lege lata menuje minister spravodlivosti 5 členov rady akadémie, avšak dvoch na návrh generálneho prokurátora, teda plne samostatne menuje (len) 3 členov, podľa navrhovaného znenia by menoval 3 členov výberovej komisie z celkového počtu 5 členov, t. j. väčšinu výberovej komisie. Navrhovaný režim preto nesie v sebe určité riziko netransparentnosti v podobe možnosti ovplyvňovania výberového konania zo strany ministra spravodlivosti, v dôsledku čoho s nim nemožno súhlasiť.

Podľa navrhovaného znenia okrem členov vo výberovej komisii za radu akadémie sú priamo ministrom menovaní ďalší traja členovia z databázy kandidátov na členov výberovej komisie na funkciu predsedu súdu, ktorú za ministerstvo vytvára minister. Táto nominácia je bez záväzku vybrať člena z databázy kandidátov na členov výberovej komisie zvoleného Súdnu radou Slovenskej republiky. Minister podľa návrhu síce vymenúva z databázy kandidátov na členov výberovej komisie na funkciu predsedu súdu, avšak predložená navrhovaná právna úprava nešpecifikuje podmienku bližšieho zloženia členov výberovej komisie na riaditeľa akadémie, ako je to pri zložení výberovej komisie na funkciu predsedu súdu (§ 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), kde pri vymenovaní členov ministrom z databázy, je daná podmienka vymenovania určeného počtu členov ministrom z databázy kandidátov na členov zvolených súdnu radou a členov vymenovaných ministrom. Táto podmienka pri výbere na riaditeľa akadémie absentuje, to znamená, že vymenovanie členov výberovej komisie na riaditeľa akadémie nie je proporčne rozdelené. Takáto podmienka v navrhovanom zákone absentuje.

V rámci doterajšej praxe pri výbere riaditeľa akadémie bola výberová komisia zložená z členov rady akadémie. Podľa navrhovaného znenia sú členmi výberovej komisie dvaja členovia z rady akadémie a ďalší troch členov menuje minister z databázy kandidátov na

členov výberovej komisie na funkciu predsedu súdu. Predkladateľ návrhu zákona ani v dôvodovej správe neuviedol žiadne odôvodnenie, prečo sa principiálne mení mechanizmus zloženia výberovej komisie na riaditeľa akadémie.

Podľa predloženého znenia návrhu môže vzniknúť situácia, kedy všetci členovia výberovej komisie môžu byť osobami, ktoré nominoval resp. vymenoval minister, keďže podľa navrhovanej právnej úpravy minister by mal mať väčšinový podiel menovaných členov aj v rade akadémie. Týmto je narušené proporčné vyváženie zloženia komisie v prospech výkonnej moci.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

9. K čl. I bodom 10 a 11 (§ 8 ods. 3 až 5, § 8 ods. 8):

Navrhuje sa vypustiť možnosť uchádzať o funkciu riaditeľa akadémie osobou, ktorá nie je sudcom alebo prokurátorom a zároveň vypustenie zmeny právnej úpravy týkajúcej sa zvýšenia počtu zástupcov riaditeľa.

Odôvodnenie:

S navrhovanou zmenou kritérií potrebných pre vymenovanie za riaditeľa akadémie sa nemožno stotožniť. Predovšetkým nemožno súhlasiť s tým, aby za riaditeľa mohla byť vymenovaná osoba, ktorá nie je sudcom alebo prokurátorom. S výkonom oboch týchto funkcií je signifikantne spojená nestrannosť a apolitickosť. Umožnenie, aby sa riaditeľom akadémie mohol stať niekto iný než sudca alebo prokurátor, predstavuje „otvorenie dverí“ novej politizácii akadémie a tým aj justície ako takej. Model, v rámci ktorého by sa riaditeľom akadémie mohla stať osoba bez reálnej znalosti justičného prostredia a bez akýchkoľvek skúseností s prácou v justícii, je potrebné odmietnuť. Predchádzajúca prax sudcu alebo prokurátora predstavuje *conditio sine qua non* pre každého justičného manažéra, za ktorého je potrebné považovať aj riaditeľa akadémie. Vzdelávanie sudcov a prokurátorov treba totiž jednoznačne odlíšiť od iného vzdelávania napr. v rámci vysokého školstva.

Rovnako nemožno súhlasiť ani s rozšírením počtu zástupcov riaditeľa na troch, zrušením výberového konania na zástupcu riaditeľa a zrušením alternácie sudcu/prokurátor pri funkciách riaditeľ/zástupca riaditeľa akadémie (§ 8 ods. 4 a 5). Všetky tieto návrhy oslabujú postavenie zástupcu riaditeľa na úkor riaditeľa akadémie, čomu nakoniec zodpovedá aj možnosť odvolania zástupcu riaditeľa riaditeľom bez súhlasu rady akadémie (§ 8 ods. 8). Opätovne je nutné zdôrazniť potrebu toho, aby zástupcom riaditeľa akadémie bol sudca alebo prokurátor a to z rovnakých dôvodov ako je tomu pri riaditeľovi akadémie.

Podľa navrhovaného znenia § 3a ods. 1 akadémia uskutočňuje vzdelávanie sledujúc požiadavky cieľovej skupiny, ktorou sú primárne sudcovia a prokurátori a aj sekundárne osoby v justícii a prokuratúre, dodržiavajúc odborné nadnárodné stratégie vzdelávania zamestnancov justície a prokuratúry s cieľom zabezpečenia spravodlivosti a podpory právneho štátu.

Podľa navrhovaného znenia § 8 ods. 3 písm. b) sa rozširujú nominanti na riaditeľa akadémie o osoby, ktoré zložili advokátsku skúšku, avšak bez uvedenia dôvodu opomínajú sa napríklad iné právnické profesie napr. notár, ktorého skúška sa vníma za rovnocennú s odbornou justičnou skúškou. Advokáti pritom majú nastavené vzdelávanie advokátskych koncipientov a advokátov v rámci SAK. Preto aj v tejto časti sa návrh považuje za nesytemový.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

10. K čl. I bod 12 (§ 10 ods. 3 a 4):

Navrhuje sa vypustenie novelizačného bodu 12 (§ 10 ods. 3 a 4) a ponechanie pôvodného znenia odseku 3 a 4.

Odôvodnenie:

Vzhľadom na to, že sa odmieta možnosť, aby riaditeľom akadémie alebo zástupcom riaditeľa akadémie bola iná osoba než sudca alebo prokurátor, nie je namieste ani stanovenie odmeny pri riaditeľovi a zástupcovi riaditeľa, ktorý nie je sudcom alebo prokurátorom.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

11. K čl. I bod 17 (§ 15a):

Navrhuje sa vypustenie novelizačného bodu 17 (§ 15a).

Odôvodnenie:

Znenie navrhovaného § 15a ods. 1 a 2 sa javí ako neprípustná nepriama novela zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pretože sa právnickým fakultám verejných vysokých škôl fakticky ukladá povinnosť spolupráce a konzultácií v určenom rozsahu s ministerstvom spravodlivosti a akadémiou.

Poskytovanie doplnkových dotácií právnickým fakultám verejných vysokých škôl v zmysle navrhovaného § 15a ods. 3 až 5 z rozpočtových prostriedkov ministerstva spravodlivosti je zároveň jednoznačne nesystémovým prvkom. Účelom rozpočtových prostriedkov pridelených ministerstvu spravodlivosti totiž nemá byť dotovanie vysokého školstva. Inými slovami praktickým výsledkom navrhovanej úpravy bude to, že už aj z tak „podvyživeného“ rozpočtu ministerstva spravodlivosti sa súdnictvu ujde ešte menej prostriedkov.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

12. K čl. I bod 18 (§ 17b):

Navrhuje sa vypustenie novelizačného bodu 18 (§ 17b).

Odôvodnenie:

Z dôvodu odmietnutia rozšírenia počtu členov rady akadémie v navrhovanom § 6 ods. 1 je nadbytočným aj nadväzujúce prechodné ustanovenie § 17b.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

13. K § 6 ods. 2 písm. a) a b):

Navrhuje sa v § 6 ods. 2 písm. a) a b) aktuálne platného a účinného znenia zákona vypustiť slová „splňa predpoklady podľa § 5 a“.

Odôvodnenie:

Navrhuje sa upraviť § 6 ods. 2, ktorý v písmenách a) a b) odkazuje na splňanie podmienok § 5 aktuálne platného a účinného znenia zákona, ktoré aj pri osobe sudcu a prokurátora odkazuje na splnenie podmienky bezúhonnosti a spôsobilosti na právne úkony

v plnom rozsahu. Tento vnútorný odkaz je zmätočný a nadbytočný, keďže už samotným predpokladom na výkon funkcie sudcu alebo prokurátora je bezúhonnosť a spôsobilosť na právne úkony a so stratou týchto predpokladov je spojený zánik funkcie sudcu alebo služobného pomeru prokurátora.

Túto podmienku je potrebné vypustiť aj v predpokladoch na výkon funkcie riaditeľa akadémie, lebo ako sudca alebo prokurátor podmienky uvedené v § 5 spĺňa už ako samotný predpoklad výkonu funkcie sudcu alebo prokurátora.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

14. K § 5 ods. 2

Navrhuje sa nahradiť v § 5 ods. 2 slovo „výpis“ vo všetkých tvaroch slovom „odpis“ v príslušnom tvare a následne v samostatnom článku novelizovať oprávnené osoby na vyžiadanie odpisu podľa § 21 zákona č. 192/2023 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Odôvodnenie:

Cieľom navrhovanej zmeny preukazovania bezúhonnosti je zrovnoprávnenie procesu pre všetky osoby bez ohľadu na ich profesionálne pôsobisko.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.